

Nro. 9.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben, Pénteken Januáriusnak 29 ik napján
1802-ik éjztendőben.*

B é t s.

^{0,0}
O Császári és Apostoli Királyi Felsége méla-
toztatott Tek. Nem. Szepes Vármegyének örö-
kös és valóságos Fő Ispánnját, Méltóságos Ke-
reiztszegi Gróf *Csáki Antalt* Csász. és Kir. Ka-
merarius Urat; hiv érdemeire nézve, bello tit-
kos Tanátossá kegyelmessen nevezni.

Méltóságos Loffontzi *Gyürky István* ud-
vari Consiliarius, és a' Fels. Királyi udvari Magy.
Cancelláriánál Referendarjus Ur Ő Nagysága,
Tekint. Torna Vármegyének eddig volt Admini-
stratorja, — és Melt. Szent-Györgyi *Horváth*
Zsigmond udvari Consiliarius Ur Ő Nagysága, Tek.

Békéss Vármegyének egy ideig volt Adminisztratorja, eddig birt Vármegyékben valóságos Fő Ispánnnyokká tétetődtek.

A' Rumford leveze, a' mellyel a' múlt háborús és szük esztendőkbén Angliában, Helvétziában, Német és Frantzia Országokban sok ezer szükölködő szegény ember magát táplálta, most már itten is kedvelléget talált a' szegénység előtt. Egy porciónak, a' melly egy mellzelyből vagy 20—23 lótból álló, egy krajzár az árta, és három ilyen porcióval, a' leg keményebb munkát gyakorló ember is minden kenyér nélkül jól lakik, 's 24 óráig meg nem éhezik, kenyérral pedig egy vagy két porció is elegendő. — A' fent említett Országokban sok tapasztalás, és orvosi vizsgálódás által meg próbáltatott, hogy a' közönséges eledlek közt, egy sem találtatik, a' melly az embernek annyi jó nedvelléget és erőt adna, mint ez, ha jól elkészittetik. Ennek az eledelnök hasznos volta nem a' gyomor tele töltésében hanem inkább abban áll, hogy sok tápláló nedvelléget szolgáltat a' testnek; e' mellett jó izü, könnyü emesztetü, és minden esméretes eledlek közt leg ótsóbb. — Minden rendbe és karba helyheztetett, de kivált az olyan nehéz dologgal elő embernek, a' ki egész héten sem kereshet két kézi munkájával annyit, hogy egy két font húst vehetne, igen hasznos ez a' leves, nemcsak teste táplálására, hanem erfényére és a' munkára szántidejére nézve is, mivel sem fáért pénzt adni, sem a' főzéssel idejet tölteni nem szükség.

Ennek a' levesnek földi alma, árpa kása, lentse, borsó, bab, sárga répá, káposzta répa, friss és aszalt hús, szalonna, hagyma, só, etzet, és különbféle füvek a' nevezetesebb részei, és hogy minden nap másféle izü legyen, minden nap változtatnak annak részei. — A' meg hagyott

böjti napon semmi hús nem adatik hozzá, 's minden nap frissen főzetik, a' maradék soha sem adatik hozzá, — Ezt a' levelet itt, a' belső városban, a' Wipplinger nevű utcában, a' 427 szám alatt lévő háznál, *Pichler János* borkereskedő boltjában, mivelő napokon, dél előtt 9 órától fogva 12 óráig, dél után, 4 órától fogva 6 óráig; vásárnap- és innep napokon pedig, dél előtt 11 órától fogva 12 óráig lehet meg kapni. Az azt venni akarónak magának kell edényt vinni, és nyomtatott tzedulát mutatni, a' melly azon számú házban lévő boltban akárkinek is adatik, akártöbb napokra, akár pedig egy egész hétre.

Német Ország.

A' mint Erd. Olvasóink tudhatták, a' most uralkodó Baváriai Vál. Fejedelemnek hitvese, a' mostanában Stockholmban meg holt Bádeni örökös herczegnek a' leánya, és I. Sándor Orosz Császár, és Svéciai Király hitveseinek testvér atyafia. Ennek a' példás kegyességű fejedelem afzozonynak udvari Evang. prédikátorja Karlsruhéból való *Schmidt* Úr, e' folyó Januariusnak 17 ik napján, a' Monachiumi udvari kapornában, olly igen szivre ható halotti prédikációt mondott a' meg holt Bádeni örökös herczeg haláláról, hogy nemtsak a' Vál. Fejedelemné, de még a' több jelenvölt halgatók sem tartottathatták meg a' könyhullatástól magokat. — Ez a' nevezett prédikátor nagy talentomú, ékessen szóló, kegyes maga viselő, azonban nyájás, és minden vallású lakosoknál nagy kedvességben lévő embernek lenni mondatik. — Ott, tudniillik, Monachiumban, a' saecularisatio és Compensatio dóljáról semmit sem tudnak.

Monachiumból Jan. 20 dikán. A' Baváriai Vál. Fejedelemség bátorságának, és tsendességé-

nek fenn tartása végett vigyázó truppok, a' múlt December hólnapjában 1239 tolvaj, békelesség háborító, korhely embert, és dezertorokat fogtak el, és rész szerént a' határon túl vitték, rész szerént olly bírák kezekbe adták, a' kik a' bűnösöket erdemek szerént meg tudják büntetni.

A' *Brandenburgiai Vál. Fejedelemségből*, Jan. 12 ikén. Néhai Lengyel Országának az a' részét, a' melly az utolsó osztályban a' Prusszai koronának esett, nagyon szívéen viseli a' mostan uralkodó Fels. Király, és sok új városokat, falukat, közönséges utakat, hidakat, kortsmákat, és a' hol szükséges, iskolákat 's fabrikákat építet, és minden úton módon kívánnya az industriát, a' mezey gazdaságot, és a' belső 's külső kereskedést előmeneteleltetni, a' melly végre a' nagyobb folyóvizekből tsatornákat vonat a' Balticum tengerbe. Az ott lévő klástromok meg fognak ugyan hagyatni, haem mindenféle jövedelmeikből 50 pro Centot tartoznak a' Királynak fizetni. — Valamint néhai II. Fridrik, úgy a' most uralkodó Király is, sok példáit mutatja jobbágyai eránt valo kegyelmességének. — Frauenstadiában, a hol 252 ház égett el a' múlt nyáron, hat esztendő el forgása alatt 200 tágas házak, a' mellynek mindenikében két familia lakhatik, fognak a' Király költségén épittetni, a' melly végre 230000 tallér rendeltetett.

A' Prusszai Fels. Király, a' mint a' Berlini 12-ik Januariusi közönséges levelek beszélik, a' Madritti kir. udvarnak engedelmével 1000 darab Spanyol juhok hajtát a' Prusszai Statusokba, a' lévén szándéka, hogy a' gyapjúnak meg nemesítése által, nagyobb tökéletességre vitetődjenek a' fabrikák. — A' Prusszai armádia lovas ártillériájánál lévő pattantyusok magyar huzát forma köntösökbe fognak öltöztettetni. — E' mellett, minden tisztnek forma köntöséről is vétetnek az

arany és ezüst pafzomántok, és az övedzönél 's port d'epénel egyebek nem marad. Ezen rendelkezés által fokot fog a' hadi kassa gazdálkodni.

Néhai II. Fridrik Király hátra hagyott írásai közt egy olyan is találtatott, a' mellyben ez a' nagy tálentomú fejedelem előre meg jövendölte, hogy nem sokára hosszas háború fogna a' Német Birodalom és Francziák közt támadni, a' mellynek végződése után azon két roppant Birodalom közt a' Rénus folyó vize leszen a' határ lineá. — A' Berlini igen híres tñllag vizsgáló *Bode* úr is látta azon új plánétát, a' mellyet *Frantzia* Országban, *Helvétziában*, és *Góthában* is észre vettek az ég vizgalásában fáradozó Tudósok, a' melly a' Mars és *Jupiter* planeták közt ment keresztül. — *Bode* Úr azt akarja, hogy ezen új plánétának *Junó* legyen a' neve. —

Helvétziai Respublika.

Arauból Jan. 15-ik napján. Polgár *Meyer* ide való pantlika fabrikánsnak 10 — 13 elziedök közt lévő fiai a' *Berthondi* nevelő Házban lévén, egy *Wehrli* nevű ember által azokat, egy jó barátjának leánykájával együtt haza vitetni akarta — *Wehrli* December 30-dik napján, a' gyermekekkel együtt, reggeli hat órakor *Berthondból* ki indulván, midőn az *Einma* vizén által ment volna, ez a' folyó viz hirtelen fel duzzadt, a' maga partjain ki öntött, a' tñált utat egészlen bé borította, és *Kirchbergtől* nem meszfe szekereket fel fordította. A' kothis a' lovaknak istrangjait hamarjába el vadálván, ezek a' szárazra ki úsztak, maga a' kothis, *Wehrli* és a' három gyermek ott maradtak, a' kiket ez a' vizből ki vonván, a' fenekkel fel fordult szekér kere-

keire ültette, maga pedig, életének veszedelme közt is a' vizen által úszott, egy oda nem melíze fekvő parton lévő házhoz ment, és azoknak lakosait, a' gyermekeknek ki szabadításokra kérte és unszolta. Négy férfi közülök egy néhányszor próbát tett, de semmi úton módon el nem érhetvén tzellyokat, a' szerentsétlen gyermekeket az isteni gondviselésre bizták.

Azonközben egy varjú hajékokhoz szállván, annak ablakjait szárnyával tsapdosni meg nem szünt, és hol a' gyermekekhez, hol a' házhoz repülvén, maga krákogása által nagy nyughatatlanságot mutatott, és szinte sirni láttatott. Mellyet azon házban lévő negy férfi álmélkodással szemlélvén, meg bátorodtak, és hosszú lajtorjákat nyújtván bé a' gyermekekhez, szerentséssen ki szabadították őket a' veszedelem közzül, — Két három szempillantat múlván azután a' szüntelen nevedett árvizek a' szekeret el nyeltek, 's el ragadták magokkal. Ki nem láttya ezen példából az isteni különös gondviselésnek nyomait, a' melly a' leg nagyobb veszedelemből is ki tudja az embert szabadítani.

Graubündenből Jan. 12-ik napján. Itten is nagy nyughatatlansággal várják helytartó *Redinget* Párisból vissza, mindenek reá únván azon zürnavarra, a' mellyben három elztendőtől ólta élnek. Ennek a' tartománynak lakosait három részre lehet osztani. — Az *elsőhöz* azok az urak és polgárok tartoznak, a' kik ezen tartománynak a' Helvécziai Respublikához való kaptsolatását kívánnyák. — A' *másodikhöz* azok, a' ki a' múlt Novemberben történt kormánybéli változás előtt azt ellenzették, de most magok is akarják. — A' *harmadikhöz* a' népnek az a' nagyobb része tartozik, a' melly a' négy száz elztendőkig fenn állott *democratica* igazgatás formájának vissza ál-

litatását ohajtya. Mind a' három *Bündenben* számos közönségek vokfoltak a' régi alkotmánynak megmaradására vokfoltak, 's erre nézve adtak a' mostani Cantonbéli helytartónak instántiát bé. De ez egészen az ellen lévén, minden úton módon igyekeznek a' vokfoknak szaporodását megakadályoztatni, és ezen hólnapnak első napján Gróf *Salis Jánoshoz*, és a' *Toggenburgi* nemesekhez kemény feddődző levelet küldött; de mivel amaz még így is a' régi *Constitutio* megmaradását munkálodta, ezen hólnap 4 ik napjától fogva, a' helytartó parantsolatlyából, házi areltomban tartatik. —

Frantzia Respublika.

Abbé Sieyes, a' ki a' Frantzia revolutiónak kerekeit mindenkor olly okosságal tudta forgatni, hogy senkit magára meg nem haragitott, most igen veszedelmes nyavalyában forogni mondatik, és hasa 's háta ölzve van dagadva. — A' *Chartresi* püspök, kinek polgár *Sieyes* a' revolutio előtt nagy *Vicarius*a volt, néhány esztendőktől fogva Német Országban, nevezetesen Hanau-ban tartózkodik, 's vele semmi egyességben nincsen. —

Brüszzelben sok olly Frantzia tisztek vannak most, a' kik a' múlt háhorú alatt, a' herceg *Condé* corpusánál hazájok ellen szolgáltak, mindnyájoknak bátorságos megmaradásra való levelet adott a' Kormányfő. — Az első Conzulkan abban áll a' fő principiuma, hogy senkit meg ne fertsen, de senkivel ne is tartson — a' heves fejű embereknek Párisból való el távoztatásokra, más távol lévő osztályokban közönséges hivatali szokott adni.

Lyonból Januárius 11 ik napján. Ma esteli 9 órakor érkezett bé hozzánk *Bonaparte* Fő Con-

szul. Az ide való polgári Előjárók, 1150 Lyoni formaruhás és lovas ifják, a' deli Osztályoknak Prefectussai, a' Cisalpinai Konzultának deputatusai, és számtalan fokaság egy óráni földre mentek eleibe, 's az egeket hasogató örömkialtások közt fogadták őket. — Igen szerentfés vólt az utazása, és a' hol keresztül ment, mindenütt szives hajlandósággal viseltettek eránta. — Sok Frantzia Osztályokban a' klastrumoknak vissza állításokat kívánnya a' nép, és valamint ennekelőtte, úgy ennekutánna is, érdemessé kívánnya a' Christianissimus névre magát tenni.

Párisban az a' költött hir szárnyalt a' Fő Conzul *Lyomba* való menetele előtt, hogy ő Olasz Országi Császárságra fogna magát ottan emeltetni; de mivel a' népnek okosabb része az illy költeményekhez már hozzá szokott, azt egyik fülén bé, a' másikon pedig ki botsátotta. — General *Moreau* Barrás Ex-Directornak *Groboisi* falusi jószágát meg vette. Igen hathatos eszközök indították őket azon jószágának eladására.

A' *Párisi* közönséges tudósítások szerént, 300 ezer emberből álló armádia fog bekelességes lábra állitódni, a' mellytől minden éftendőben 20 vagy 30 ezer botsátatik el, és az ez által okoztatott héjanosság az új conscriptusok által fog ki pótoltatni. — A' *Belgiumi* és a' *Rénuson* túl lévő Osztályokban számos seregek telepednek le, *Olasz* Országban 20 - *Hollandiában* 10 - *Helvétziában* 4 vagy 5 ezer ember fog hagyatni, *Párisban* 's ennek környékén 15000 ember fog fekünni, a' *Rénus* folyó vizé mellett pedig, addig míg a' saecularisatiónak és Compensatiónak dolga végbe vitetődne, 40 ezer ember fog cantonizozni.

Fő Conzul *Bonaparte*, a' *Konstantzinápólyi* két tornyos várban sokáig zárva tartatott polgár

Ruffint nevezte ki a' Fényes Portához követnek, kinek Oberster Sebastiani által küldötte meg a' credentionalis, vagy meg hitelező levelet.

Azon első szempillantattól ólta, a' mellyben a' Marsiliai kereskedők az Angliával kötött békesfégről meg bizonyosodtak, rendkívül való szorgalmatossággal kezdetek szokott munkaikhoz, 's kevés napok alatt 100 kereskedő hajót készítettek ki. Ezeknek nagyobb része Fr. fabrikabéli portékákkal meg terhelve, a' Levantai szigetekbe, napnyugoti Indiába, 's egyebüvé eveztek, és nem kevés reményféggel táplaltatnak az eránt, hogy szép nyereséggel fognak onnan hazájokba vissza térni.

Azoknak a' gyakorta való és kártékony vizáradásoknak, a' mellyek a' múlt ősszel Országának déli- és Olasz Országának északi részeit bé borítván igen sok károkat okoztak, a' déli, és dél 's napnyugot közt fúvó hollzas szelek tetnek okaiúl, a' mellyek a' Pirenéus és Alpes hegyeken lévő havakat el olvasztották.

Nagy Britannia

Ex Minister *Pitth* a' Status dolgainak terheitől való fel szabadulásától ólta, hol egyik, hol másik barátjánál mulat a' falukon, 's mindenkor jó kedvet mutat. A' Frantzia háború ideje alatt, olly sok fabrikabéli portékákat küldöttek az Anglus kereskedők északi Amérikába, hogy ott sokkal oltsóbb árton mennek mint sem Londonban, kiváltképen a' mullzelinek, tizz-katonok, 's több e' félek.

Londonból, Jan. 7 ikén. Ezen hólnapnak 4-dikétől fogva 14-ikéig semmi gyűlést nem tartottak a' Parlamentumok, tálán akkorra bizonyosabb hirt halhatunk a' definitiva, vagy végképen

való békefégről. — Tegnap tartatott *Portsmouthban*, a' *Gladiator* nevű linea hajón, az *Admiral Mitchell* előülése alatt ülő szék azok ellen a' matrózok ellen, a' kik a' *Bántry - Bayban* pártot ütöttek, hogy ezeknek senki se kívánna a' bőrökbe bújni, előre is képzelní lehet — A' Londoni Fő Kormányfő ismét egy eskadert küld napnyugoti Indiába *Campbell* Admirál vezérlése alatt, ambar e' nélkül is elegendő hadi ereje legyen ottan Angliának.

Londonból Január. 8 dik napján. A Sz. Domokos szigetébe pártot ütöttek az Afrikai pénzen vett fekete rab szolgák, olly fel tétellel lévén, hogy az ott lévő Európaiakat, vagy fejez lakosokat mind egy lábíg meg öllyék, és eddig való vezérjek' *Toussaint - Louverture* uralkodásának egyszerre véget vethessenek. De csak hamar ki tudódván az ő öfzve esküvések, ennek fő szerzője el fogatott, 1500 fekete rab szolgák rész szerént öfzve aprítattak, rész szerént a' vízbe fojtattak; az Európaiak között csak 60 ember vészette el az életét. — Illyenképen épen alkalmas időben érkezik oda a' *Bresti* flotta.

E' napokban egy *Telescop* tétetett a' *Portsmouthi* kikötő helyben hajóra, a' melly az Angliai híres égisgalónak *Herschel* Úrnak igazgatása alatt a' *Madritti* Kir. udvar számára készítettett. — Ennek 11000 font sterling az ára. — Azt a' szép hintót, a' mellyet a' *Párisi* Fő Conzuliné *Londonban* készítettett magának, méltán remek munkának lehet tartani. Két ajtajára ezen két betük *J. B.* vagynak festve —

A' Londoni policia katonák egy jövendő mondó asszonyt fogtak el, a' ki a' mások könnyen hívőségéből és esztelenségéből szép summa pénzt gyűjtött magának. Akkor is, mikor el fogatott volna két egy testver asszony fzemély vólt nálla. Az egyik, a' ki 28 esztendőös és új házias,

azt tudakozta tőle, ha igaz hiveséggel viseltetik e' eránta a' férje? A' másik 17 elztendő s hajakon azt kívánta tőle tudni, ha derék ember fogja e' ötöt el venni, mikor, és hamar e'? A' mikor az elsőbb a' főt kaffé allyából vett volna kérdésére feleletet, akkor toppantak bé a' policia katonák a' szobájába. — Furtsa dolog, hogy ez a' jövendő mondó koffa, a' maga el fogattatása idejét előre meg nem tudta.

Török Birodalom.

Konstantzinápolyból Decemb. 10 dik napján 1801. E' folyó hólnap 7-ikén, a' Kapután-Bassa, 4 linea hajóval és sok fregattal Egyiptomból vissza érkezett, és nagy gyözedelmi pompával jött bé városunkba. Tegnap audientzián volt a' Zultánnál, a' ki is különös meg különböztetettel 's betsüllettel fogadta, és gazdagon meg ajándékozta ötöt. — A' nevezetesebb ajándékok egy főre való ékellégből, egy sok és nagy gyémantokkal ki rakott kardból, és egy Arabiai fajzatú delczeg paribából állott, a' mellynek szerzámái és nyereg terítője arannyal 's ezüffel vóltak himezve, és válogatott gyöngyökkel ki rakva, nem említven a' betses mentéket, és egyéb apró ajándékokat. — Ennekfelette mások felett való meg különböztetésére, gyözedelmes hérós nevet adott nékie. — A' vissza hozott hajók köztegy Fr. nationalis vitorlás fregat is vólt annak bizonyságául, hogy a' Frantzia flotta meg gyözetetett, mellyet az itt lévő Frantzia Oberster *Sebastiani* meg halván, 's azt a' Frantzia nemzet nagy meg sértődéfére magyarázván, panaszt akart az ellen tenni. De minekelötte ezt mivelte volna, a' Franczia zászlós vitorlát a' Zultán azon fregatról le vétette.

Konstantzinápolyból Jan. 10-ik napján, A' N.

vezér a' Török ármadiának nagy részével még most is N. Kajróban van, es tsak a' jövő nyáron fog onnan Szirián és Natolián keresztül ide vissza jönni, de akkor is tsak úgy, ha addig jó rendbe hozhattya azon Országot. — Mihelyt az idő járása engedi, mingyárt *Paswan Oglu* partos Basa jelen fog a' Kaputan Basa egy számos emberből álló ármadiát vinni; e' mellett számos könnyű hajókból álló flottilla küldetik a' Dunán fel Widin városa és erőssége ellen — A' Kapután Basa több Anglus tiszteket kért kí General *Hutchinsontól*, a' kik vele együtt a' Török ármadiát es flottillat *Paswan Oglu* ellen commandirozni fogják.

Tudósítás.

Ez előtt másfél esítendővel jelentettem, sőt le köteleztem magamat mind a' két Magyar Hazza előtt, hogy a' *Struve Asthenomakrobiótikáját* vagy a' gyengye élet meghosszabbításának, és a' gyógyithatatlan nyavalyák húzásának a' mesteriségét Magyar nyelvre által fogom fordítani: ezen kívül hogy Jegyzések formájában a' *Brown*, a' *Reil*, a' *Röschlaub*, és a' *Darwin* állításait le fogom irni; azért, mert már azokról a' mi Hazánkban is minden beszéll, azonban azok más nemzeteknél közönséges irások által tudva vannak. — Ezen említett ígéretem terhes lévén, azonban az orvoslás gyakorlása, mint legelső, és legfőbb foglalatosságom, töllem sok időt elhúzván, szavamát mind ez ideig nem tellyesithettem. — Mostan pedig már tsak ugyan reá mentem az említett Munkának az elkészítésére, sőt annak egy-néhány hetektől fogva a' sajtó alá tétettetésére is. — Mivelhogy pedig ez a' munka III Ré-

szekből, és Nemetül LXII árkusokból áll; ezen-
 kívül az én Jegyzéseim az első Részben magánál
 az egész Textusnál 4 árkussal többre mennek;
 e' mellett a' többi Részekben is tettem Jegyzése-
 ket; tehát a' munka éjjel nappal mind egyre
 nyomtattatván is hamarább el nem készülhet,
 hanem csak a' következő időkre; u. m. az El-
 ső Rész a' most leg közelebb következő *Jósefi*,
 a' Második Rész, a' *Medardusi*; a' Harmadik
 Rész az *Augustusi* - Pesti vásárra. — Ezek sze-
 rint, minthogy a' Hazafiakat már régen függő-
 ben tartom; a' mi pedig leg nagyobb, minthogy
 ennek a' munkának az Első Részében a' Tehén
 himlőt, vagy inkább a' Tehén kiliseket (Kuhpoc-
 ken) le-irtam, a' mellyeknek a' beoltogatása
 napról napra a' Hazában szemlátomást jobban
 labra kezd kapni; következésképpen az azokról
 való tanításnak is mennél hamarabb a' Hazafiak
 kezébe való jutása elmúlhatatlanul szükséges: te-
 hát most Jósefi Pesti vásárkor a' Munka Első
 Része készen lévén, ezt az Első egy Részét is kü-
 lönösen magában már fogom árultatni; és ugyan
 akkor már más helyekre is az Országba elkül-
 dözni; de olly formán, hogy a' ki ezt az Első
 Részét megveszi, a' Második Részért is akkor fi-
 zessen meg előre; ne hogy a' munkaidővel tson-
 kán maradjon. — A' munka Első Része ezeket fog-
 lalja magába: — 1. Az *Asthenológiát*, vagy a' Gyen-
 geség okainak a' leírása. 1. *Tzikkely*. Az *élhe-
 tőségről* (principium vitæ, a' mit *Hufeland* Élet
 erőnek nevez) való gondolatok — a) Az elő esz-
 közös alkatás, vagy az élő eszközös test — b)
 Az izgatók. Az élhetőség feltartására való fel-
 tételek. Az eleven előeszközös alkatás. Bézáró
 Jegyzések az élhetőségről és a' halálról — 2. *Tz.*
 Az élet gyenge állapotjáról. A' gyenge élet kö-
 vetkezés. Az izgatóktól, az előeszközök alkatá-
 sától függ az élet. Az élet értelme. — 3. *Tz.*

A' gyenge élet Jelei. A' gyenge élet közönséges Jelenései — 4. Tz. Különös fundamentomai, és ismértető jelei némelly előfzközökben, és azoknak a' feregeiben lévő gyenge életnek. — 5. Tz. Tavol lévő okai a' gyenge állapotnak. — 6. Tz. A' Nemzet, és az életidőszakakza gyengesége. — 7. Tz. A' gyengeségtől származó nyavalyák — 8. Tz. A' gyengeségnek az élet tartóllágához való arányúsága. — A' magam Jegyzéseiben le irtam, a' tehén kiliseket (kuhpocken). Ez már ki is van nyomtatva régen, és kezdődik a' Könyv 19 oldalán, és tart a' 61 oldaláig, és így maga a' tehén kilisekről való tanítás 3 árkusokból áll, de sűrű cursiva betűkkel nyomtatva. Itt irtam: — 1) A' tehén kilisnek a' nevéről. 2) — a' feltalálásáról. — 3. az eredetéről. — 4. a' formájáról — 5. kaphat e' tehén kiliseket valakí egyfzernél többször? vagy meg foganszik e' a' tehén kilis valakin azután is, minekutánna az már egyfzer himlős lett volna? — 6. El ragad e' a' tehén kilis egyfzernél többször? — 7. Azokról a' testen vólt ki ütésekről, a' mellyek a' Loadoni Isptályban a' beóltott tehén kilisekkel együtt a' bőrre ki jönni tapasztaltattak. 8. Nehéz e' a' tehén kilist Angliából elterjeszteni? — 9. A' tehén kilis be óltására tzélozó rendelésekről. — 10. Szükséges e', hogy valami hideglelés mutogassa magát a' testen, az arról való bizonyos lételre, hogy a' tehén kilis ellent fog állani a' himlözésnek — 11. A' tehén kilis és a' himlő ugyan azon egy nyavalyák e', és tsak a' formájokban különböznek e' egymástól? — A' tehén kilis óltogatásának, a' himlő óltogatása felett való egyenesebb, és mellzébb lévő hafznai — 13. Lehet e' valami ellenvetést találni a' tehénkilisezés ellen? — 14. Vagynak e' olyan történetek, a' mellyekben a' tehén kilisek után a' himlő ismét elragadott volna? — 15. A' tehén kilis beóltását illető

némelly Jegyzések — Ezt a' tehén kilisek leírását ki nyomtatva az Országban már sokan el is kérték töllem, és ki is adtam előre, míg a' Könyv többi Része ki jönne; sőt a' minap egy Orvos jó Barátomnak is által adtam azt; és így ezt már sok helyyeken hasznokra is fordították a' Hazafiak — minthogy még magyarul a' tehén kiliseket senki előttem le nem írta; a' Hazában pedig mindenfelé igyekeznek ezeknek a' bééltását elterjeszteni. — A' többi Jegyzéseim a' *Brown* életét, tudományát, a' *Röschlaub* magyarázattját, a' *Reil* állításait foglalják magokba. — A' Könyv II-ik és III-ik Részéről annak idejében fogom előre tudósítani a' Hazafiakat — Németül a' *Struve Asthenomakrobiotikája* III Részének az árra 5 Rf. 18 krajtzár híján; én pedig kedves Nemzetem iránt való kötelesség és szeretet, 's nem a' nyereség lelke által vezéreltetvén, ámbár az igen sok munkámban került, 's másfél esztendeig dolgozott Jegyzéseimmel meg is bővítettem azt: mind azon által az egész Munkát három forintokon fogom adni; de csak azoknak, a' kik engemet meg bírálván, Részenként most Jósefi, azután Medárdusi, 's végre az Auguszi Pesti vásárkor fogják ezt szedni, és venni; és egy Részért mindég előre fognak fizetni — Felhagyom pedig magamnak azt a' szabadságot, hogy egészen készen lévén a' Munkának mind a' III. Részre, azoknak, a' kik azt nem szedték Részenként szabad akaratom szerint más árat szabhattam — Most tehát a' Jósefi Pesti vásárkor fog ennek a' Munkának az Első Részre árúztatni, de úgy, hogy a' kik ezt a' Részt megveszik, akkor egyzersmind a' II-ik Részért is megfizessenek, és így két Rforintokat fognak le fizetni; és ugyan ezek a' Hazafiak a' II-ik Részt fogják Medárdusi Pesti vásárkor ingyen kapni; de akkor ismét előre tartozzanak a' III-ik Részért megfizetni, És végre

az Augusztusi vásárkor ugyan az előre fizető Hazafiak, a' III-ik Részt ingyen fogják kapni. — Most Józsefi Pesti Vásárkor fog ez a' Munka találatni — *Pesten*: Weingand, Kilian, és Kis István Könyváros Uraknál. — Magánál a' fordítónál; a' ki lakik a' Magyar útfizában, Komlósi nevű órásnál. — Külömben pedig Magyar Országban mindenütt azokon a' helyeken fog találatni azután ez a' Munka, valahol csak a' *Hufeland Makrobiotikája* árúztatott; csak éppen azt kéri ki magának a' fordító, hogy azon Jó Baráttjai, a' kik az ő kerésére a' Hufelandot már kézzel a' kezekhez venni méltóztattak, most ismét ha ezt az Asthenomakrobiotikát is kezekhez venni méltóztatnak, ne sajnállyanak most Józsefi Vásárkor Pestre bizonyos alkalmatosságokat a' fordítóhoz igazítani, egy levelkével együtt; a' mellyben írják is meg, mintegy hány nyomtatványt kívánnak. Mert könnyebb egy embert soknak, mint egy embernek sokat, kivált vásárkor felkeresni. — de ezt azért is akarom illy formán readelni, hogy valami módon valakinek terhére ne lehessenek az Exemplárok eladattatásával — a' mi nem tzielom; sőt ellenben a' Hazafiak hasznát keresem ebben is, nem a' magamét, a' mint eddig is azt meg bizonyítottam. Erdély Országába pedig Kolosvárra, a' P. P. Piaristák Collegiumába, Pater Dani Sigmund Prof. Urnak a' kezébe küldök Exemplárokat; azért a' kik Erdélyben venni akarnak a' nevezett Úrhoz írjanak. — Végre akárki nek adok itt Pesten, de magam, tíz Exemplárokat úgy, hogy előre fizették meg csak kimentzést, s a' tízediket ingyen reá adom.

Pesten, Jan. 23 ikán 1802.

Dokt. Kovács.